

LBRIS

We know
books

Ion Parhon

Pe repede înapoi

Călătoria și Teatrul

Scrisul Românesc
Fundatia - Editura
Craiova, 2009

CUPRINS

Spectacolul...	5
Anatomia unei dorințe	6
Daruri shakespeariene în Bănie	9
Mariajul fascinant dintre comic și tragic	14
Șuetele de la Albina	17
Apa, ca o repetabilă pedeapsă	19
De ce nu vine Godot?	22
Extazul și greața	26
Modelul prostituatelor moscovite	28
Scară pentru doi	29
Cu decorul pe stradă	32
„Oscar“ pentru Oscar	34
În sfârșit, la Balcic!	35
Publicitatea, bat-o vina!	38
Teatru-imagie și Premiul Nobel pentru... țuică	39
Acei bătrâni fermecători	42
Comedia este în criză?	44
O văcuță pentru sufletul meu	47
„Joi“ pușcăriașilor fericiți	48
Poporul la Nașu'	50
Acasă la Korshunovas	54
În marș spre Europa!	63
De trei ori <i>Hamlet</i>	64
O prostie criminală	70
Mai mult decât o răzbunare	71
Teatrul de televiziune sub tirania numărului	73
Record de public la Arad	78
False știri	83
Mor cailor lui Dinu?	84
Lecția lui Zizou	85
„Izgonirea din rai“	86
Făptura ei, un miracol!	88

Cu spatele la „icoane“	91
Dilemă la Pontul Euxin	93
Cine ești dumneata, Don Quijote?	95
„Puricii“ cuceresc Europa	98
Fără primar la... „Goana după fluturi“	128
Furtună, lacrimi și o... cruntă dezamăgire	130
Statuie pentru un rrom?	131
Nume noi printre comediografi	133
Moare fotbalul, renaște teatrul	134
În tunelul craiovean al timpului	137
Tineretea iluminată de geniu	145
Să vezi și să nu crezi!	148
Alți îngeri triști?.....	149
La un pas de „capitală culturală europeană“	150
Un balamuc suprarealist.....	154
Taina și bisturiul	155
„Hop“ la malul mării... ..	157
Rescrierea textului, păcat sau virtute?	162
Sibiul și-a făcut datoria!.....	165
Volanul ca spectacol	170
Ce fel de respect?	173
Admirație și reprehensiune	176
O premieră absolută	178
Pe urmele adevăraților moguli	180
Paradisul numit Singapore	185
Dorul de canguri.....	188
Admirație coreeană și un masaj ratat.....	192
Fără prejudecăți pe pământ chinezesc	196
Un gazetar	201
Triumful histrionului	203
„Spionul“ de la <i>Întâlnirea școlilor de teatru</i>	205
Octombrie non-stop	208
Chipul seducător al firescului	212
No comment!	215
Teatrul clasic nu moare!	216
Barocul în straie de sărbătoare	221
Stați liniștiți, tovarăși!	225
Ce mult i-am iubit... ..	228
Undă verde pentru festivaluri	235
„Teatrul“ Ilfovenilor	240
Buzăul omagiază actorii	244
Privilegiul de a vedea <i>Unchiul Vanja</i>	247

Din nou, la Craiova, cu Shakespeare	251
Thessaloniki, mon amour.....	263
Aventura sibiană continuă	271
Japonezii nu se dezmint.....	274
Anul spaniol (și) în tenis.....	277
Căldură mare, mon cher, dar și teatru!	278
Yvonna, ovaționată la Sfântu Gheorghe	283
„Frumos e în septembrie, la Veneția!“	285
Cum să-l uiți pe Ștefan Iordache?.....	305
Medeea „carnală și barbară“	308
Visul	310
Labirintul	315
Ilustrații	322

Spectacolul...

Drumul ca izvor de teatralitate și de revelații generoase din spațiul civilizației și al culturii. Teatrul ca îndemn spre o călătorie fascinantă în lumea eroilor comici sau tragici, de ieri și de azi, grăbiți să convoace în sufletul nostru delicate trăiri, consonante cu propriile experiențe, întâlniri și emoții.

Teatrul ca spectacol. Televiziunea ca spectacol. Stadionul ca spectacol. Călătoria ca spectacol. Viața ca spectacol, cu surprinzătoarea vecinătate dintre logic și absurd, sau dintre extraordinar și banalitate. Acesta este cuprinsul gândului cu care am pornit la drum, în monologul ce continuă, astfel, itinerarul mărturisirilor din cartea mea precedentă, cu titlul *Pragul iubirii*, apărută cu trei ani în urmă, tot la *Scrisul Românesc*.

Teatrul și drumul, aflate într-un permanent și reversibil glissando ori în nebănuită interferență, pot alcătui laolaltă un spectacol binecuvântat și seducător, neprețuit demers inițiat, menit să iscodească tainicele unghere ale memoriei și să înaripeze imaginația.

Teatrul și călătoria, două „dimensiuni“ ale cunoașterii de sine și ale descifrării miracolului vieții.

Nădăduiesc acum ca gândurile mele să ofere cititorului câteva clipe de... spectacol, înnobilate de memoria și de imaginația domniei sale. Ce altă răsplată mai frumoasă ar putea să prilejuiască acest periplu *pe repede înapoi*, spre a privi cu seninătate înainte?...

Anatomia unei dorințe

Citeam undeva o remarcă demnă de ținut minte despre dorințele noastre mai mari sau mai mici, despre modul cum ne pot ele impulsiona energiile, dar mai ales despre cum aceleași dorințe devin câteodată prilej de bucurie sau de adâncă decepție în viața noastră. Era evocată acolo o interesantă și, cred eu, pertinentă delimitare pe care marele filosof Epicur (342 – 270 î.H.) o făcea între dorințele firești și necesare, dorințele firești, dar nu necesare, și dorințele ce nu sunt nici firești, nici necesare. În prima „categorie“ ar intra apa, hrana, atunci când ele pot înlătura suferința și ne condiționează însăși existența. În cea de-a doua pot intra acele dorințe aducătoare de plăceri nevinovate, fără a-și propune să înlătore suferința, ca mâncărurile foarte îmbelșugate. În zona dorințelor ce nu-s nici firești, nici necesare, filosoful așeza fuga după onoruri și statui cu chipul propriu...

Această judecată cuprinsă în *Scrisoarea către Melchior*, ce contrazice în bună măsură percepția noastră obișnuită cu privire la hedonismul „propagat“ de filosoful grec, ne poate fi de mare folos ori de câte ori scrutăm viitorul cu mintea și cu inima, în căutare de lucruri care să dea existenței noastre noi temeieri de satisfacție. Mărturisesc deschis că, pentru mine, între marile dorințe și plăceri, între cele mai consistente bucurii, bineînțeles, dincolo de tot ce a însemnat sănătatea și binele celor dragi, a fost călătoria. Nu întâmplător, pe la paisprezece – cincisprezece ani, când alergam de colo până colo, în toată țara, pe urmele echipei mele de suflet, Universitatea Craiova, așa cum avea să facă peste câteva decenii și fiul meu, Ionuț, tatăl meu, „Șeful“, cum îi spuneam noi, mă suspecta că sunt bolnav de „drumomanie“ și, cu mare haz printre prieteni de familie, afirma că va trebui să consultăm un medic pe această temă...

Din păcate, vremurile au fost așa cum au fost, încât, cu excepția unei călătorii organizate de „Uniunea ziaristilor“, contra cost, la Paris, în 1968, pentru doar cinci zile, și a unui turneu cu Naționalul clujean în Germania, în 1981, când am plătit drumul și am obținut foarte greu aprobările de rigoare, abia după 1989 am putut să-mi doresc a vizita țări, orașe, prieteni de dincolo de fosta „cortină de fier“. De cele mai multe ori, aceste călătorii memorabile, prezente și azi în mintea mea și... sub ochii mei, prin unele fotografii și ilustrate aflate chiar în biroul meu, unde îmi beau cafeaua de dimineață, s-au rostuit nu atât ca fruct al dorinței mele, ci prin concursuri favorabile de împrejurări, neprevăzute de mine. Așa am ajuns la Muntele Athos, unde am locuit patru zile și patru nopți la Schitul românesc, grație invitației pe care mi-au făcut-o părintele Popa și soția lui, Titiana, o talentată

creatoare de icoane, după un parastas la Bellu, în amintirea luminoasă și dureroasă a inegalabilei mele soții, plecată de lângă mine și de lângă Ionuț, în vara lui 1989, spre a rămâne mereu în sufletul nostru.

Alte călătorii și-au împlinit conturul în strânsă legătură cu prietenia minunată a unor oameni extraordinari, cărora le datorez, la rândul meu, afecțiune și recunoștință, pentru clipele de viață atât de bogate, de emoționante, de fericite, prilejuite pe timpul petrecut împreună pe acele meleaguri. Tot drumul meu în America, de la Atlantic la Pacific, de la New York, Washington și Detroit, până la San Diego, Los Angeles ori Las Vegas, vreme de cinci săptămâni, în 1990, și-a aflat izvorul în invitația repetată, insistentă din partea prietenului meu cel mai bun din copilărie, Andi Nicolaescu, și a soției sale, Gloria, pe care, apoi, și eu am avut marea bucurie de a-i primi, ca oaspeți, la București, Craiova, Sibiu și Râmnicu Vâlcea. Cele două călătorii admirabile în Suedia, din 1999 și 2004, au fost „provocate“ de prietenii mei dragi, Manuela și Mircea Ionel, de la Göteborg, pe care i-am reîntâlnit după... douăzeci de ani, de la plecarea lor din țară, la Stockholm, când domnul Emil Boroghina, directorul Teatrului Național din Craiova, m-a invitat să însoțesc trupa în turneul uluitorului spectacol cu *Titus Andronicus*, de William Shakespeare, și cu *Iona*, de Marin Sorescu, primul regizat de Silviu Purcărete, cel de-al doilea gândit și interpretat de Ilie Gheorghe. La Göteborg, cu Manuela, Mircea, Irina și prietenii lor, Cornelia, Doru și fiul lor, tânărul Edy Gruia, am petrecut seri de vis la Crăciun și la Revelion, dar și în unele excursii greu de uitat pe insule sau în Danemarca. Două drumuri, în nordul Germaniei, la Menden, s-au ivit ca rezultat al unei invitații neașteptate din partea doamnei Angela Ameke, organizatoarea festivalului din acel oraș, dar și al dorinței bunului meu prieten, Dan Puric, de a însoți trupa „Passe-partout“ în turneu la acel festival, așa cum am făcut-o și altă dată, la Sarajevo, la Salonic, apoi la Marsilia, unde Dan Puric și-a prezentat spectacolul-recital *Visul* și, în fine, neuitatul turneu cu *Don Quijote* la Berlin, Londra, Paris, Bruxelles, Madrid, Alcalá de Henares și Viena, despre care am scris în „România liberă“, „Teatrul azi“, „Scrisul Românesc“ și... în această carte.

O invitație cu totul și cu totul surprinzătoare pentru mine a venit din partea profesorului Corneliu Dumitriu, directorul Catedrei UNESCO a ITI, de a însoți un prestigios colectiv artistic la Lourmarin, în Franța, locul unde este înhumat Camus, pentru patru spectacole la castelul din localitate, apoi, la Paris, cu *Primul om*, în adaptarea și regia Cătălinei Buzoianu. Se aflau printre interpreți Maia Morgenstern, Horațiu Mălăele și Mircea Rusu, nu numai actori excepționali, dar și companioni minunați, acel turneu prilejuindu-ne și o „fugă“ plină de peripeții la Avignon. Potrivit principiului „bulgărelui de zăpadă“, această participare a mea la turneul „francez“, apoi la Întâlnirea școlilor și academiilor de teatru, de la Sinaia,

nu a rămas fără consecințe fericite, căci peste vreo trei ani, am fost din nou invitat de către profesorul Corneliu Dumitriu să fac parte din delegația ce avea să efectueze un turneu de mare anvergură în India, Singapore, Australia, Coreea și China, despre care am relatat pe larg în presa scrisă, la radio și în paginile acestei cărți.

În vara lui 2008, cu puțină vreme înainte de a pleca la Râmnicu Vâlcea, la cabana unde sora mea, cu multă ospitalitate, mi-a oferit condiții optime pentru finisarea și corectura cărții, iată au venit alte două invitații „la drum“, care, să fiu sincer, nu m-au surprins, căci, de această dată, ele se potriveau cu dorințele mele mai vechi, dar până atunci nemărturisite. Mai întâi, am fost în Grecia, la Salonic, Loudias, Veria, Paralia Katerini și în alte și alte locuri „de legendă“ de la Marea Egee, prin bunăvoința și prietenia vechiului meu coleg de școală, chiar de bancă, George Burcea, valoros sportiv, antrenor de handbal în țară și în străinătate, acum stabilit acolo împreună cu Lili, soția sa, și cu una dintre fete, bineînțeles, îmbrățișând și ea același sport, care i-a permis să se facă remarcată, precum părinții, sora și frații ei, toți handbaliști! În această familie de sportivi ne-am simțit minunat pe meleagurile Eladei și cred că, prin ospitalitatea gazdelor mele, am reușit să cunosc și mai bine firea grecilor, atât de caldă și comunicativă, de entuziastă și de explozivă la petreceri. Cea de-a doua invitație pe care am onorat-o în vara lui 2008, ultima vară și ultima drumeție înainte de a deveni pensionar, a venit din partea Lilicăi, o foarte bună prietenă a mea și a regretatei mele soții, măritată în Italia și stabilită la Rimini, orașul lui Fellini. Împreună cu Nina și cu Tiliuță, soțul Lilicăi, fan Juventus, am petrecut ore încântătoare pe plajele din Rimini, marcate de fluxuri și refluxuri, la casa lor de vacanță și, mai ales, în pitorescul San Marino.

Din nou invitații, din nou prieteni dragi, din nou drumuri imposibil de uitat, călătorii nu doar plăcute, ci și îndestulătoare prin faptul de a te ajuta să simți încă o dată și încă o dată viața ca o binecuvântare, să vezi, să cunoști, să înțelegi, să te bucuri, dar și... să dorești. Căci din toate drumurile mele prin țară și prin străinătate, în Europa, America și Asia, s-a născut, ce zic, a revenit mereu și mereu ca un leitmotiv stăruitor și obsedant, când plăcut, când chinuitor, gândul de a o porni cândva pe meleagurile Mexicului.

Din fragedă tinerețe, am fost atras de muzica mexicană, știam multe melodii și chiar unele texte pe de rost, mi-a plăcut portul mexicanilor, am admirat pictura lor mai veche, dar și cea modernă, am fost sedus, pur și simplu, de tot ce am văzut în legătură cu arta lor străveche într-o expoziție cuprinzătoare și uluitoare deschisă la Metropolitan, în 1990, cu titlul „Mexicul salută New York-ul“... Aproape uitată într-un cotlon al sufletului, dorința mea de a vedea Mexicul, în capitala țării, apoi la Acapulco, ori mai departe, pe plajele de la Cancun, dorință pe care am resimțit-o și

mai puternic cu aproape două decenii în urmă, când, cu Andi și Gloria, ne-am aflat la San Diego și El Cahon, doar la o jumătate de ceas de mers cu mașina până la Tijuana, a revenit acum, cu forța unei ispite ieșite din comun. M-am pregătit să închei toate dorințele cu iz profesional, spre a face loc acestei chinuitoare dorințe de a vedea Mexicul!

Îmi amintesc bine că acum vreo patru decenii, împreună cu criticul de artă și regizorul de film Adrian Petringenaru, am vizitat un țăran dintr-o comună doljeană care, spre disperarea soției, nu repara acoperișul casei, dar dădea toți banii pe materialele trebuincioase calității lui de sculptor amator. Eu am amânat și amân, din nou, unele nevoi ale apartamentului meu, unde plăcuțele de gresie de pe hol au „sărit“, tocăria execrabilă a ferestrelor așteaptă să fie înlocuită cu termopan, iar verile tot mai toride „țipă“ după aer condiționat, totul de dragul de a putea merge în Mexic. Este o dorință uriașă, fierbinte, nelegată neapărat de împrejurări sau o invitație anume. Este prima dată când nu aștept „providența“, ci „forțez“ eu mâna ei, prin această dorință, pe care o resimt cu intensitatea emoțiilor trăite de copii, atunci când îi scriu lui Moș Crăciun. În fiecare dimineață, însă, la cafeaua băută în biroul meu cu voluptatea monologurilor nerostite, dar și în unele seri, după ce îmi fac rugăciunea, mă întreb mereu și mereu: Gândul ăsta cu Mexicul, mai vechi și mai nou, în ce categorie de dorințe intră, dintre cele formulate memorabil de marele Epicur? Nu cumva, în rândul celor ce „nu-s nici firești, nici necesare“, chiar dacă ea nu ține de „coroane onorifice“ ori de „statui cu chipul nostru“?

O voce misterioasă, chiar acum, când în biroul meu de la Televiziune, de la etajul X a intrat un porumbel, îmi șoptește: Când te pregătești să ieși încă o dată viața de la început, să ieși din „structuri ierarhice profesionale“, să măsoari altfel și timpul și spațiul din jurul tău, să simți că, așa cum zice Kirkegaard, „contrariul păcatului nu e virtutea, ci libertatea“, și ai nevoie mai mult decât oricând de a spune, ca Georges Moustaki, „je ne suis jamais seul avec ma solitude“, această *dorință mexicană* nu-i atât de nefirească, de prețioasă, de extravagantă, iar bogăția pe care o aștepti de pe urma ei nu are chip material, ține de sufletul tău, de „foamea“ și de „setea“ de spectacol... Păi, în acest caz, îmi spun eu, plecarea în Mexic devine necesară, nu-i așa? Doamne-ajută!

Daruri shakespeariene în Bănie

Mai săraci în evenimentele produse de trupa proprie a Naționalului craiovean, primii șapte ani din cel de-a treilea mileniu au fost încununați pe scena din Bănie de admirabilul spectacol